

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД «ЛУГАНСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА»**

Навчально-науковий інститут педагогіки і психології

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО
ПРОХОДЖЕННЯ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОЇ
ПРАКТИКИ**

для здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії (PhD)
спеціальності 015 «Професійна освіта (за спеціалізаціями)»

Старобільськ, 2020

Рецензенти:

Ваховський Л. Ц., доктор педагогічних наук, професор, проректор з науково-педагогічної роботи ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»;

Горошкіна О. М., доктор педагогічних наук, професор, завідувач відділу Інституту педагогіки НАПН України;

Харківська А. А., доктор педагогічних наук, професор, проректор з науково-педагогічної роботи Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради.

Методичні рекомендації щодо проходження науково-педагогічної практики для здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії (PhD) спеціальності 015 «Професійна освіта (за спеціалізаціями)» / уклад. С. О. Бадер, М. М. Починкова. Старобільськ : Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2020. 24 с.

*Рекомендовано Вченою радою
ДЗ «Луганський національний університет
імені Тараса Шевченка»
протокол № 10 від 29 травня 2020 р.*

У методичних рекомендаціях щодо проходження науково-педагогічної практики для здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії (PhD) спеціальності 015 «Професійна освіта (за спеціалізаціями)» представлено мету і результати проходження практики, її зміст, організаційні особливості, розкрито обов'язки аспірантів і керівників під час практики, критерії і форми контролю досягнень аспіранта, рекомендовані джерела й інформаційні ресурси, додатки.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
МЕТА І РЕЗУЛЬТАТИ ПРОХОДЖЕННЯ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ.....	4
ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИКИ...	7
ЗМІСТ ПРАКТИКИ.....	9
ПРАВА ТА ОБОВ'ЯЗКИ АСПІРАНТІВ ПІД ЧАС ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИКИ.....	9
ОБОВ'ЯЗКИ КЕРІВНИКІВ ПРАКТИКИ.....	11
КОНТРОЛЬ ДОСЯГНЕНЬ АСПІРАНТА.....	12
РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ТА ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ.....	15
ДОДАТКИ.....	19

ВСТУП

Методичні рекомендації щодо проходження педагогічної практики здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії (PhD) ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка» визначають зміст та організаційно-методичні засади проходження науково-педагогічної практики.

Науково-педагогічна практика у системі вищої освіти на третьому освітньо-науковому рівні є одним з етапів професійної підготовки здобувачів вищої

освіти ступеня доктора філософії (PhD), який має за мету сформувати професійно-педагогічні компетентності щодо здійснення освітнього процесу у закладах вищої освіти.

Методичні рекомендації містять загальні вимоги щодо змісту, організації та керівництва практичної підготовки; вимоги до оформлення звіту та підготовки до захисту; критерії оцінювання знань під час захисту звіту здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії зі спеціальності 015 «Професійна освіта (за спеціалізаціями)».

За видом практика належить до обов'язкової, мова викладання – українська. Загальний обсяг 9 кредитів ЄКТС або 270 год. Практику проходять здобувачі 1 курсу під час II семестру. Тривалість практики – 6 тижнів. Форма контролю – залік.

МЕТА І РЕЗУЛЬТАТИ ПРОХОДЖЕННЯ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

Мета науково-педагогічної практики – формування готовності аспірантів до викладацької діяльності у закладах вищої освіти.

Основними завданнями практики є:

– розвиток професійних умінь педагогічної діяльності викладача шляхом залучення аспірантів до виконання різних форм освітньої роботи у ЗВО;

– формування умінь щодо планування та організації навчально-методичної роботи викладача (у межах окремого заняття, теми, курсу);

– формування уміння будувати освітній процес на засаді використання сучасних методів та засобів навчання;

– формування уміння реалізовувати індивідуальну стратегію розвитку студента;

– формування готовності аспірантів до здійснення соціально-гуманітарної роботи зі студентами та студентськими групами.

Практика сприяє формуванню у здобувачів третього (освітньо-наукового) ступеня вищої освіти спеціальності 015 «Професійна освіта» таких компетентностей:

– здатність розв’язувати комплексні проблеми в галузі професійної освіти під час науково-педагогічної та дослідницько-інноваційної діяльності, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань у системі професійної освіти (ІК);

– здатність до системного, критичного мислення, прийняття рішень на аксіологічних засадах та з точки зору професійної етики (ЗК 1);

– здатність генерувати нові ідеї (креативність), втілювати інновації у практику для розв’язання професійно важливих проблем (ЗК 4);

– здатність використовувати сучасні медіатехнології в освітньому процесі та створювати авторські медіапродукти (ЗК 5);

– здатність виокремлювати актуальні проблеми в галузі професійної освіти, виявляти їх причини та наслідки, проєктувати шляхи їх профілактики та усунення (ФК 1);

– здатність до пошуку, осмислення, відбору та критичного аналізу наукової інформації (у тому числі з іноземних джерел) зі спеціальності (ФК 4);

– здатність до застосування нових теорій, концепцій, технологій та методик, необхідних для вирішення складних проблем та завдань у галузі вищої професійної освіти (ФК 5);

– здатність до апробації результатів наукового дослідження, їх поширення та впровадження в широку практику роботи за спеціальністю (ФК 7);

– здатність до науково-педагогічної (викладацької) діяльності за фахом на основі володіння теорією і методикою викладання галузі «Професійна освіта», її навчально-методичного забезпечення (ФК 8);

– здатність до ініціювання та впровадження інноваційних форм та методів роботи в освітній процес закладів вищої освіти з метою вирішення актуальних проблем (ФК 9);

– демонструвати системний науковий світогляд, критично осмислювати інформацію та приймати рішення на основі загальнолюдських і професійних цінностей та з точки зору професійної етики (ПРН 1);

– володіти ґрунтовними знаннями в галузі вищої професійної освіти в обсязі, достатньому для успішної науково-дослідницької та науково-педагогічної діяльності (ПРН 2);

– генерувати нові ідеї (креативність) та втілювати інновації на практиці (ПРН 6);

– виокремлювати актуальні проблеми в галузі професійної освіти, виявляти їх причини та наслідки, проєктувати шляхи їх профілактики або усунення (ПРН 7);

– демонструвати навички щодо ефективного пошуку, відбору, критичного аналізу наукової інформації (у тому числі з іноземних джерел) зі спеціальності (ПРН 10);

– виявляти навички вдало застосовувати нові теорії, концепції, технології, методики, необхідні для вирішення складних проблем та завдань у галузі вищої професійної освіти (ПРН 11);

– апробувати результати наукового дослідження, поширювати та впроваджувати їх у широку практику роботи за спеціальністю (ПРН 13);

– здійснювати науково-педагогічну (викладацьку)

діяльність за фахом на основі володіння теорією і методикою викладання галузі «Професійна освіта», її навчально-методичного забезпечення (ПРН 14);

– упроваджувати інноваційні форми та методи роботи в освітній процес різних закладів освіти (ПРН 15);

– демонструвати навички ефективного використання медіатехнологій та створювати власні медіапродукти (ПРН 16);

– здатність дотримувати етики наукового дослідження та принципів академічної доброчесності під час науково-дослідної та науково-педагогічної діяльності (ПРН 17);

– уміти прогнозувати перспективи розвитку вищої професійної освіти з урахуванням її становлення та сучасного стану (ПРН 18).

ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИКИ

Практика є невід’ємною частиною ОНП та обов’язковим елементом у підготовці доктора філософії зі спеціальності 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями).

Загальне керівництво практикою аспіранта покладається на завідувача кафедри, за якою закріплений аспірант. Безпосереднє керівництво практикою, науково-методичне консультування та контроль за проходженням практики аспіранта здійснює науковий керівник, який:

– добирає тематику занять та академічні групи для проведення педагогічної практики;

– надає методичну допомогу практиканту у плануванні та організації навчальної взаємодії;

– контролює роботу аспіранта, відвідує його заняття та інші види роботи зі студентами, здійснює заходи щодо усунення недоліків у організації практики;

– оцінює роботу аспіранта і готує відгук про його роботу під час проходження практики.

Документи з організації та проведення практики є: наказ про практику, індивідуальні звіти аспірантів про проходження практики, протоколи засідань відповідних кафедр про затвердження звітів аспірантів про проходження практики.

Наказ про практику готує завідувач відділу аспірантури після узгодження з кафедрами.

Аспірантам, зарахованим із числа науково-педагогічних працівників університету, рішенням кафедри практику перезараховують.

Практика містить 6 етапів:

– *I етап – організаційний (10 год):*

ознайомлення з програмою практики, отримання завдань і форм звітності;

визначення й затвердження програми практики здобувачів з науковим керівником.

– *II етап – адаптаційний (90 год.):*

спостереження за науково-педагогічною діяльністю викладачів кафедри;

вивчення досвіду провідних викладачів університету;

аналітична діяльність щодо вивчення сучасних вітчизняних та зарубіжних стратегій вищої освіти;

аналіз нормативно-правової бази щодо забезпечення освітнього процесу в закладі вищої освіти.

– *III етап – викладацький (160 год.):*

планування, викладання та аналіз результатів власної педагогічної діяльності;

розробка дидактичного супроводу навчальних дисциплін з урахуванням сучасних інноваційних тенденцій розвитку вищої освіти;

обговорення з науковим керівником методики проведення навчальних занять;

самостійне проведення навчальних занять (лекції, практичні заняття);

участь у позааудиторних заходах;

надання індивідуальної допомоги студентам.

– *IV етап – підсумковий:*

презентація результатів практики на кафедрі
підготовка та подання звітної документації про
проходження практики.

ЗМІСТ ПРАКТИКИ

Зміст науково-педагогічної практики аспірантів узгоджений з напрямками діяльності науково-педагогічних працівників: навчальною, методичною, науковою і організаційною.

Перелік завдань з практики:

1. Відвідування й аналіз (за схемою) лекцій викладачів.
2. Відвідування й аналіз (за схемою) практичних/семінарських занять викладачів.
3. Проведення лекційного заняття з використанням сучасних наочних матеріалів (презентації, відеофільму, віртуальної екскурсії та ін.).
4. Проведення практичного / семінарського заняття із використанням інтерактивних форм роботи зі здобувачами освіти та інших освітніх технологій.
5. Розробка завдань для самостійної роботи студентів / тестових завдань / завдань до модульного контролю / додаткових завдань тощо.

ПРАВА ТА ОБОВ'ЯЗКИ АСПІРАНТІВ ПІД ЧАС ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИКИ

Напередодні практики керівник практики від кафедри проводить інструктаж аспірантів. Робоче місце аспіранта-практиканта має бути, надане головним чином, на зазначену у плані кафедру університету, де він працює за прийнятим розпорядком. Окрім того, здобувач має можливість працювати

у бібліотеці університету, комп'ютерному класі тощо. Бажано, щоб продовж практики аспірант був задіяний до роботи на всіх елементах навчального процесу.

Несвоєчасне прибуття аспіранта на практику або неповне проходження практики розглядається як порушення трудової дисципліни. У такому разі аспіранта направляють на практику повторно або виключають із університету.

Під час практики аспірант має дотримуватися правил внутрішнього розпорядку підприємства. Відлучатися з місця практики аспірант може лише з дозволу керівника практики.

Під час проходження практики аспіранти зобов'язані:

- своєчасно прибути на базу практики;
- ознайомитися з правилами техніки безпеки, охорони праці, внутрішнього трудового розпорядку закладу та дотримуватися їх;
- дотримуватися принципів академічної доброчесності та професійної етики викладача;
- виконувати види робіт, що передбачені змістом практики, індивідуальним завданням, а також завдання керівника практики; дотримуватися правил внутрішнього розпорядку; відповідати за виконувану роботу та її результати на рівні зі штатними працівниками;
- брати участь у суспільному житті колективу;
- у повному обсязі виконувати передбачені програмою практики завдання;
- нести відповідальність за виконану роботу;
- своєчасно оформити звітну документацію;
- презентувати результати проходження практики на кафедрі.

Аспіранти, які не виконали програму практики, або робота яких визначена як незадовільна, зобов'язані за рішенням ради інституту пройти практику повторно без відриву від занять, або, згідно з Положенням про підготовку науково-педагогічних і наукових кадрів, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 19 березня 1999

р. № 309, підлягають відрахуванню із аспірантури університету.

Аспірант має право вимагати забезпечення нормальних умов щодо техніки безпеки, праці і виробничої санітарії, тривалості робочого дня.

Аспірант проводить свою діяльність згідно з вимогами Статуту ЗВО, правилами внутрішнього розпорядку, виконує розпорядження адміністрації закладу освіти, настанови керівників педагогічної практики.

Аспірант-практикант має право отримувати консультації викладачів з фаху й педагогіки вищої школи та координатора з усіх питань проведення педагогічної практики.

ОБОВ'ЯЗКИ КЕРІВНИКІВ ПРАКТИКИ

Керівники практики зобов'язані:

- ознайомити аспірантів з програмою практики, метою, завданнями, критеріями оцінювання, формою звітності;
- контролювати своєчасне прибуття аспірантів до бази практики та її систематичне відвідування, виконання програми практики, строків її проведення, правил внутрішнього трудового розпорядку бази практики, дотримання принципів академічної доброчесності та професійної етики викладача;
- забезпечувати якісне проходження практики відповідно до затвердженої програми;
- надавати методичну допомогу під час виконання завдань практики;
- проводити консультації;
- брати участь у настановчій та звітній конференціях

КОНТРОЛЬ ДОСЯГНЕНЬ АСПИРАНТА

Основними звітними документами проходження педагогічної практики є письмовий звіт з переліком видів діяльності.

Система оцінювання досягнень здобувача третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти представлена в таблиці 1.

Таблиця 1

Система оцінювання досягнень здобувача третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти

<i>Вид діяльності здобувача</i>	<i>тах. к-ть балів за одиницю</i>	<i>К-ть одиниць</i>	<i>К-ть балів</i>
Відвідування й аналіз (за схемою) лекцій викладачів	5	2	10
Відвідування й аналіз (за схемою) практичних / семінарських занять викладачів	5	2	10
Проведення лекційного заняття	10	3	30
Проведення практичного / семінарського заняття.	10	3	30
Розробка завдань для самостійної роботи здобувачів вищої освіти / тестових завдань / завдань до модульного контролю / додаткових завдань	10	2	20
<i>тах. кількість балів</i>			100

Максимальну оцінку аспірант отримує за:

- творчий підхід до виконання теоретичних завдань практики;
- підготовку логічного, змістовного конспекту лекцій та методичних вказівок до практичних занять та самостійної роботи, з повним висвітленням тематики, обраної для викладання;
- проведення лекцій і практичних на достатньому науково-методичному рівні;
- своєчасно наданий, акуратно і правильно оформлений пакет звітних документів;
- повне викладення змісту виконаних робіт під час проходження науково-педагогічної практики (в доповіді під час звіту).

У випадку отримання мінімальних оцінок аспірант:

- недбало виконав теоретичні завдання практики;
- підготував конспект лекцій та методичні вказівки до практичних занять та самостійної роботи, які лише частково висвітлюють тематику, вибрану для викладання;
- провів заняття на низькому науково-методичному рівні;
- своєчасно надав пакет звітних документів, але мав суттєві зауваженнями стосовно його оформлення;
- нелогічно, неповно описав власну діяльність під час виконання педагогічної практики (в доповіді під час звіту).

Підсумковий контроль здійснюється у формі диференційованого заліку (див. табл 2).

Таблиця 2

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
83-89	B	добре	зараховано
75-82	C		
63-74	D	задовільно	Зараховано
50-62	E		
21-49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-20	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ТА ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

Законодавчі і нормативні документи

1. Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 р. № 1556-VII.

2. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року: Указ Президента України від 25 червня 2013 р. № 344.

3. Про затвердження Концепції розвитку педагогічної освіти: Наказ МОН України від 16 липня 2018 р. № 776.

4. Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти: Постанова Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2015 р. № 266.

5. Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах): Постанови Кабінету Міністрів України від 23.03.2016 р. № 261.

6. Про особливості запровадження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2015 року № 266: Наказ МОН України від 06 листопада 2015 р. № 1151.

Рекомендована література

Біляковська О.О., Мишишин І.Я., Цюра С.Б.. Дидактика вищої школи: навч. посібн. Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2013. 360 с.

Бодненко Д. М., Жильцов О. Б., Лещинський О. Л., Мазур Н. П. Моніторинг навчальної діяльності : навчальний посібник. Київ, 2014. 276 с.

Болюбаш Я., Булах І., Мруга М. Педагогічне оцінювання і тестування: правила, стандарти, відповідальність. Київ : Майстер-клас, 2007. 272 с.

Братко М. В. Освітнє середовище вищого навчального

закладу: функціональний аспект. *Педагогічний процес: теорія і практика*. 2015. Вип. 1-2. С. 11-18. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/pptp_2015_1-2_4

Внукова О. М. Методологічні засади професійної освіти : навч. посібник. Київ : КНУТД, 2015. 198 с.

Гончаров С. М. Інтерактивні технології навчання в кредитно-модульній системі організації навчального процесу. Рівне: НУВГП, 2006. 172 с.

Інновації у вищій освіті : вітчизняний і зарубіжний досвід: навч. посіб. / І. В. Артьомов, І. П. Студеняк, Й. Й. Головач, А. В. Гусь. Ужгород : ПП « АУТ-ДОР-ШАРК », 2015. 360 с.

Макаренко Н. М. Управління науковою діяльністю студентів: психологічний дискурс : навчально-методичний посібник. Кривий Ріг, 2019. 154 с.

Методика викладання у вищій школі : навч. посібник / О. В. Малихін, І. Г. Павленко, О. О. Лаврентьєва, Г. І. Матукова. Сімферополь : Дайфі, 2011. 270 с.

Педагогіка та психологія вищої школи : навчальний посібник / Л. Г. Кайдалова, С. Сабатовська-Фролкіна, Н. В. Альохіна, Н. В. Шварп. Харків : НФаУ, 2019. 248 с.

Прокопів Л. Інноваційні технології навчання і виховання у ВНЗ : навчально- методичний посібник. Івано-Франківськ, 2017 166 с.

Прищак М. Д., Залюбівська О. Б. Педагогіка, психологія та методика викладання у вищій школі: курс лекцій. Вінниця : ВНТУ, 2019. 150 с.

Сисоєва С. О. Інтерактивні технології навчання дорослих : навч.-метод. посіб.; НАПН України, Ін-т пед. освіти і освіти дорослих. Київ : ЕКМО, 2011. 320 с.

Сисоєва С. О., Соколова І. В. Теорія і практика вищої освіти: навч. посібник, Київ. 2016. 338 с.

Теорія та практика змішаного навчання : монографія / В. М. Кухаренко, С. М. Березенська, К. Л. Бугайчук, Н. Ю. Олійник, Т. О. Олійник, О. В. Рибалко,

Н. Г. Сиротенко, А. Л. Столяревська; за ред. В. М. Кухаренка. Харків : «Міськдрук», НТУ «ХПІ», 2016. 284 с.

Scott C. L. (2015). The futures of learning 3: what kind of pedagogies for the 21st century? UNESCO education research and foresight, Paris. [ERF Working Papers Series, No. 15]. URL : <http://unesdoc.unesco.org/images/0024/002431/243126e.pdf>. Accessed 28 Sept 2016.

Додаткові ресурси

Братко М. В. Управління професійною підготовкою фахівців в освітньому середовищі університетського коледжу: теорія і практика: монографія. Кам'янець-Подільський : «Аксиома», 2017. 424 с.

Положення про організацію та проведення практики здобувачів вищої освіти ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка». URL : http://luguniv.edu.ua/wp-content/uploads/2020/06/poloj_praktyka_may2020.pdf

Караман О.Л., Юрків Я. І. Використання платформи Moodle під час організації освітнього процесу зі студентами-військовослужбовцями у ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка». *Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки*. 2018. №1(315) березень. С. 24–32.

Караман О. Л. Міжнародна й національна нормативно-правова база забезпечення якості вищої освіти. *Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка Педагогічні науки*. 2016. № 3 (300). С. 15–24.

Козлова Г. М. Методика викладання у вищій школі : навч. посіб. Одеса: ОНЕУ, 2014. 200 с. URL: <http://surl.li/thou>

Лекції з педагогіки вищої школи : навч. посіб. / за ред. В. І. Лозової. 2-е вид., доп. і випр. Харків : «ОВС», 2010. 480 с.

Лякішева А. В., Грицюк Л. К. Методика викладання навчальних дисциплін соціально-педагогічного напрямку

студентам ВНЗ : навч.-метод. посіб. Луцьк : Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2013. 504 с.

Теслюк В. М., Лузан П. Г., Шовкун Л. М. Основи педагогічної майстерності : навч. посіб. К. : ДАККіМ, 2010. 244 с.

Харченко С. Я. Інновації в освіті як сучасний педагогічний феномен. Інновації педагогічної освіти в умовах викликів сьогодення: монографія. К. : Талком, 2019. 345 с. С. 7–28.

Шляхтун П. П. Методика викладання соціально-гуманітарних дисциплін: навч. посіб. К.: Академвидав. 2011. 224 с.

Anastas, J. (2010). Teaching in Social Work: An Educators' Guide to Theory and Practice. NEW YORK: Columbia University Press. doi:10.7312/anas11524

Lynch, M. W. Bengtsson, A. R. & Hollertz, K. (2019). Applying a 'signature pedagogy' in the teaching of critical social work theory and practice. *Social Work Education. The International Journal*, 38 (3), 289-301. <https://doi.org/10.1080/02615479.2018.1498474>

Ortiz-Hendricks, C., Finch, J. B., & Franks, C. L. (2005). Learning to teach, teaching to learn: A guide for social work field education. Alexandria, VA: CSWE Press.

Інформаційні ресурси

Репозиторій ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка». URL : <http://dspace.luguniv.edu.ua>

ДОДАТКИ

Додаток 1

Орієнтовна схема аналізу лекції

1. Зміст лекції: науковість, відповідність сучасному рівню розвитку науки. Ідейна спрямованість – відбір змісту матеріалу, що викладається, висвітлення його з певних філософських позицій, визначення головних ідей світосприймального характеру, питання методології науки, зіставлення різноманітних концепцій. Активізація мислення, висунення проблемних питань, показ суперечностей упродовж лекції, ознайомлення з історією наукового пошуку, визначення проблем для значущості матеріалу та його застосування в майбутній спеціальності – професійна спрямованість. Наявність матеріалу, якого немає в підручниках. Пояснення найбільш складних питань. Наявність завдань для самостійного відпрацювання матеріалу, зв'язків із попередніми лекціями, розділами курсу, внутрішньопредметних та міжпредметних зв'язків.

2. Методика читання лекцій: чітка структура лекції, логіка викладу, повідомлення літератури до теми або до всього курсу. Доступність, аргументованість. Виокремлення головного у матеріалі та висновках. Використання деяких прийомів закріплення - повторення, запитання на перевірку розуміння, засвоєння, підведення підсумків. Використання ТЗН (у разі необхідності), застосування лектором опорних матеріалів (текст, конспект, окремі записи, відсутність опорних записів тощо).

3. Керівництво роботою студентів: Допомога у веденні записів (зміна темпу: уповільнений темп за умов важливості виділення матеріалу), використання прийомів підтримки уваги – цікаві приклади, риторичні запитання, жарти і т. ін. Спонування до запитань з боку студентів.

4. Особистість лектора: Знання предмету. Емоційність, голос, дикція. Якість, чіткість, забарвленість, грамотність мовлення. Зовнішній вигляд. Уміння триматися перед

аудиторією. Уміння бачити та відчувати аудиторію, встановлювати з нею контакт.

5. Результати лекції: інформаційна цінність лекції. Виховний вплив. Досягнення дидактичних цілей.

Орієнтовна схема аналізу практичного/семінарського заняття

1. Загальні відомості про навчальне заняття:

- тема навчального заняття, її зв'язок з попередніми і наступними, місце у відповідному розділі;
- форма, тип навчального заняття, його структура, відповідність темі та поставленій меті;
- рівень досягнення мети та отримані результати, умови, чинники, що сприяли цьому;
- сильні та слабкі сторони, досягнення, загальні враження.

2. Підготовка викладача до організації навчального заняття: визначення структури, використання фахової та методичної літератури, підготовка дидактичного та роздаткового матеріалу.

3. Постанова мети, завдань навчального заняття як кінцевого результату, необхідного для досягнення викладачем та студентами, створення у студентів установки на досягненні мети.

4. Відбір змісту навчального матеріалу, розвиток особистісного ставлення студентів до нього:

- раціональний відбір наукових, засадничих знань, понять, фактів, що складають основу розвитку умінь, навичок студентів, їхнього соціального становлення, подальшого навчання;
- спрямованість змісту навчального матеріалу на розгляд проблем, соціального значущих та актуальних для життя студентів, задоволення їхніх пізнавальних і особистісних потреб та інтересів;
- відповідність змісту навчального матеріалу рівню розвитку студентів, їхнім пізнавальним можливостям;
- стимулювання інтересу студентів до змісту, (новизна знань, умінь, їхня різностороння значущість, парадоксальність понять, фактів, популярність

- інформації, емоційність викладу, подання інформації через призму бачення викладача, науковця);

- інтегрування змісту навчального матеріалу з іншими темами, навчальними курсами і спецкурсами.

5. Застосування методів, прийомів, засобів, форм організації навчально-пізнавальної діяльності студентів і їх творче, цілеспрямоване поєднання.

6. Діяльність викладача:

- ставлення до студентів: наявність позитивної установки;

- стиль діяльності та поведінки викладача, його комунікативні уміння, відкритість, щирість, знаходження контакту зі студентами, вияв педагогічного такту у організації взаємодії зі студентами;

- забезпечення дисципліни як організації порядку на навчальному занятті.

7. Діяльність студентів:

- ставлення студентів до процесу навчання, застосованих форм, методів організації навчально-пізнавальної діяльності, їхня мотивація;

- ставлення до особистості викладача, вияв до нього.

8. Організація міжособистісної взаємодії студентів та розвиток їхніх взаємин:

- створення психологічно комфортного середовища на навчальному занятті;

- застосування різноманітних форм співробітництва, міжособистісної взаємодії студентів (дискусії, діалоги, групові форми, колективна робота тощо).

9. Отримання зворотнього зв'язку:

- методи, прийоми організації зворотнього зв'язку на кожному етапі навчального заняття;

- перевірка викладачем рівня розуміння, осмислення студентами навчального матеріалу, рівня сформованості їхніх знань та умінь;

- застосування зворотнього зв'язку для усвідомлення особливостей діяльності, мислення студентів, мотивації

їхнього навчання з метою удосконалення організації навчальних занять;

- застосування зворотнього зв'язку, оцінювання для усвідомлення студентами досягнутих успіхів, перспектив їхнього розвитку;

- об'єктивність оцінювання індивідуальних особливостей навчальної діяльності студентів;

- мотивація оцінок студентів без елементів критики особистості.

10. Загальні висновки (пропозиції і поради щодо вдосконалення підготовки і проведення наступних навчальних занять).

**Письмовий звіт з переліком видів діяльності
Навчально-науковий інститут / факультет _____**

Кафедра _____

**ЗВІТ
про проходження практики**

(ПІБ здобувача третього (освітньо-наукового) ступеня
вищої освіти)

(ПІБ науковго керівника)

За період практики виконано:

№ з/п	Вид діяльності за етапом практики	Звітність	Кількість балів
Загальна кількість балів			

Підсумкова оцінка _____

«__» _____ 20__ р.

Аспірант _____

Керівник _____

Звіт затверджено на засіданні кафедри _____

Протокол №__ від «__» _____ 20__ р.

Завідувач кафедри _____ (_____)